

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Fischhof in Walterskirchen.

Na nedeljskem shodu nemške narodne stranke na Dunaji, katerega smo uže včeraj omenili, bila sta glavna govornika dr. Fischhof in baron Walterskirchen, katera sta v zadnjem času čestokrat obrnila pozornost na se, katera prištevamo poštenim, jako čislanim in spravedljivim Nemcem, sploh takim odličnjakom, s kojimi se more razpravljati in pogajati.

V jako hrupnem nedeljskem zboru posrečilo se je samo tema dvema govornikoma, da so ju poslušali mirno, kajti njijini imeni sta na tako dobrem glasu, njijin značaj tako čist, da je potihnil mej govori ropot in krik razbesnele nemško-nacionalne stranke pod vodstvom Friedjunga in drugih.

Rekli smo, da sta Fischhof in Walterskirchen poštena Nemca, pri tem pa ne smemo pozabiti, da sta baš Nemca, da tedaj govorita le z zgolj nemškega stališča. Naravno je tedaj, da se v vsem ne smemo strinjati z njijinimi nazori in razlogi, a glavna vsebina ima veliko zdravih mislij v sebi, vse pa, kar sta povedala, je, kakor bi rekel g. dr. Schaffer, „disuntabel“.

Dr. Fischhof, navdušeno nazdravljen, zahvalivši se za srčni vzprijem, pravi, da je prihitel iz samotnega svojega bivališča, da stopi kot prostak v vrsto svojih somišljakov, ki hote mirno in močno Avstrijo. Nemec, kot prvoborec za svobodo, mora biti tudi prvoborec in strežnik miru v državi, v svesti si mora biti, da mu je čuvati in obraniti velike avstrijske in evropske zadeve ne v boji proti Slovanom, temveč v zvezi s Slovani. Te misli so

bile vodilo utemeljiteljem nemške narodne stranke in o tem sestavil je „expose“, katero potem čita dr. Singer, ker je Fischhof fizično preslab.

Temu „expose“ povzamemo naslednje stavke in misli.

„Člani zbornice poslancev, ki bi Nemcem in nemštvu v Avstriji radi nazaj pridobili vpliv, kateri so slednji izgubili v napačnej politiki, želé, da se pri vseh vprašanjih, od kojih zavisi blagor narodov in obstanek države, razpravlja mirno ter odpade patetična deklamacija. Oni želé, da se nazori razjasnijo v občevanji z narodno čutečimi, pa tudi politično mislečimi moževi, da stopi tako jasna sodba na mesto predsodkov.“

Avstrija, ki obseza več zavednih narodov, katerih vsaki ima ozbiljno politično važnost, ne sme nobenemu narodu dajati prednosti, državna korist zahteva, da se nobenej narodnosti ne stavi drugih zaprek, nego v kolikor to zahteva javni pouk v šolah in javni posel v uradih. Da se jeziki narodov razvijajo, nij le pravica vsake narodnosti, temveč avstrijsk, nemšk, da celo evropsk interes, kajti če se narodne težnje ne jemlje v ozir, siljo se naši Slovani v naročje panslavizmu, ki je nevaren vsej zapadneji Evropi.

Nas 8 milijonov Nemcev zblížati si moramo 14 milijonov Nenemcev kulturelno, da oživljamo njih narodni duh in pospešujemo njih narodni jezik. Nemščina naj vpliva kakor nekdanj grški in latinski jezik. Poslovanjenje vse Avstrije nijma smisla, proti poslovanjenju kronovin, kjer so Nemci v manjšini, varovala bi jezikovna postava, katera bi v § 19. z jamčene pravice na tanko določevala in preprečila

vsako posilstvo manjin, kajti v vseh zastopih po kronovinah glasovalo bi se po kurijah“.

Glede svobode pravi Fischhof, da je ugovor, da avstrijski Nemci ne poznajo liberalizma, smešen; vsak narod ljubi svobodo. le tiste svobode se brani, ki mu hoče odvzeti narodnost. Navajajoč v vzgled postopanje Dancov v Schleswig-Holsteinu proti Nemcem in tega postopanja zle posledice misli, da se bodo vsi narodi potezali za politično svobodo, kakor hitro njih jezik, njih narodnost ne bo več v nevarnosti.

Nemci si ne morejo pridobiti prejšnje moči in nadvlade niti v zvezi s Poljaki, niti z ultramontanci, in ker se ne da predručiti sapa, ki veje v najvišjih krogih, preostaje kot zadnja zmožnost zveza z nemškimi liberalci; to hoče nemška narodna stranka, kajti le ta zveza daje svobodi stališče gotove večine, a možna je le tedaj, ako se jezikovno vprašanje reši mirnim putem.

Baron Walterskirchen izjavi pred vsem, da ne govori v imenu velike stranke, nego kot posamičen poslanec, ki je še nedavno dvomil, je li v soglasji s svojimi volilci. Navedivši Stuarta Milla izrek, da vsaka resnica prodre le po trdem boji, zavije govor na ustavoverno stranko, katera ošabna na svojo preteklost pričakuje uspehov od dozdane neizpremenjene politike, katera stranka nij ničesa pozabila, a si tudi ničesa priučila, ki ne pusti nobenej drugej stranki do veljave ter vsako napada in črni, kolikor le možno, a na vsem svojem političnem potu nij imela uspehov.

Treba je tedaj nove stranke, dozdanja opozicija premeniti se mora v novo stranko s pozitivnim

LISTEK.

Brat in sestra.

Novela. — Spisal Ivan K.

„Tončika! — Tončika! — Kje si?“

Tako zaklical je s slabotnim glasom in pokašljajoč nadušljivi gozdar Tinko svoje hčeri. Iz kuhinje vstopi Tončika.

„Pridigni mi nekoliko vzglavje . . . Tako me duši v grlu in stiska v prsih, da sopsti ne morem . . . Oh, ta kašelj!“

Dekle popravlja mu vzglavje.

„Bleda si hudo, Tončika . . . Preveč se trdiš za-me . . .“

Posili ga zopet kašelj.

„Kje pa je France?“

„V gozdu, a mislim, da se vrne kmalu, ker je uže precej pozno.“

„Ko pride, lahko on ostane pri meni. Ti pa lézi, če ne zbolíš še ti.“

„Ne, jaz lahko čuvam, France pa naj nekoliko počiva, saj se trudi v gozdu noč in dan.“

Tončika sede za vzglavje postelje. Roke nasloni v naročje in vpré glavo vanje. Glasen vzdih dvigniti se jej je hotel iz prsi; a zatre ga in stisne trdnejše obraz v dlan.

Kmalu vstopi v lovskeje opravi gozdarjev sin

France, mladenič orjaške postave. Približa se bolnemu očetu in mehko vpraša:

„Ali vam je uže kaj odleglo, oče?“

„Oh, kašelj! kašelj! In v prsih me tako tišči . . . Kako pa je v gozdu, France?“

„Vse dobro, oče!“

Koncem postelje zagleda sestro, ki je mej tem skušala razvedriti se. Pogleda jej v obraz, potem pa se obrne v stran in pesti stiskajoč nekaj zamrmra. Starec jame zopet kašljati. Brat in sestra hitita k njemu.

„Tončika, malo vode mi prinesi! . . . potem bode bolje.“

Dekle odide v vežo. France stopi za njo. Prime jo za roko in dé mehko, da si mu je obraz razsrjen:

„Tončika, jaz vem, kaj ti je tako hudo. Ko sem davi slišal tisto v cerkvi in pogledal tebe, vzelo me je v srce in še zdaj vse vré v meni. O, ko bi ga nocoj dobil! . . .“

„France, ne stori mu ničesa, odpusti mu! Saj ga bodem tudi jaz pozabila!“

V izbi zakašlja bolnik. Umirita se in zopet vstopita. France hodi nekaj časa po izbi, potem sname puško in odide, rekši, da mora še v gozd nekoliko pogledat. Sestra nemirno zrè za njim.

Gospod Jožef so tisto nedeljo, dokončavši na leci pouk svojih vernih ovac, vzeli v roko majhno, obrabljeno knjižico. Hipoma potihne glasni kašelj,

ki se je mej pridigo razlegal tako močno, da so gospod Jožef morali večkrat prenehati in so se nevoljno ozirali po cerkvi.

„Ženin Lovro Mrak . . . jemlje v zakon Marijo Kremžar . . .“

Na ženskej strani se neko lépo dekle oprime cerkvenega stola in povesi zabledeli obraz. Na možkej strani vidi jo krepak mladenič in glasno zaškriplje z zobmi, da so se okrog stoječi ozrli nanj in skrivno hihitali se, nekateri pa sočutno gledali ga.

Tri tedne pozneje vganjal je godec Zepeljček v velikej, lépo pobeljenej hiši ob gornjej strani vasi svoje burke veselim svatom in izstiskaval kričeče glasove iz pohabljenih harmonik. Pozno v noči nagovori starešino:

„Oče starešina! Zunaj imam neke lepe ljudi, a lačni so, kakor mlade vrane in žejni, da zevajo, kakor razrušena ilovica o kresu. Koliko mi daste, pa vam jih pokažem?“

„Pripelji jih noter, potem se bode uže videlo, koliko so vredni.“

„Ne mislite, oče starešina, da so moji ljudje mačka v vreči. Ako bi jih gnal v trg kazat, povem vam, da bi potem hodil tri dni domov, pa bi doma še lahko grunte kupoval. Vam pokažem jih zelo v ceno. Vedro vina sem, pet skled suhega mesa, pa vse vaše ženske za ples.“

„Drag si, drag, godec! Pa bodi! Pripelji jih!“

programom. Ustava mora se spraviti v soglasje z načeli svobode, teoretično obstoječa ravnopravnost narodov in deželnih jezikov — kateri pa naj bi se našli po imenih — mora se zavarovati pred administrativno samovoljo. Če se namerava v Avstriji druge narode germanizovati posiloma, potem je boj naravni položaj, ker si more eden pridobiti le to, kar drugi izgubi. Avstrija ne da se več preustrojiti v enotno narodno državo, to bil bi napor blaznega, možno pa je, obdržati zdajnji narodni (nemški) položaj, in to brez boja s Slovani. Tudi nij za druge narodnosti nič žaljivega nič škodljivega, če ostane nemški jezik splošno sredstvo sporazumljenja.

Nemcem gre vodstvo, dokler bodo zastopali ideje svobode in napredka, dokler ostaneta nemštvo in kulturni napredki pojma, ki se ne dasta ločiti. Kdor pa hoče to doseči po umetnem volilnem redu in svoje upanje stavi na vladni vpliv, ta zida na pesek. Čakati hočejo (ustavoverci), da dobe večino in potem hote odpraviti vzrok prepira, jezikovno vprašanje, a ničesa ne storé, da bi priborili večino, čakajoč jedino na pomote desnice. Naj bi denašnji shod pripomogel zmanjšati strankarsko strast med vsemi narodi v Avstriji, ono strast, ki je slepa za lastno korist, ker vedno gleda le na to, kako bi napravila nasprotniku škodo. Baron Walterskirchen poudarja, da bi bil govoril česki, ko bi bil Čeh, a ker je Nemec, govoril je nemški in je preverjen, da njegova načela ne bi bila na škodo Nemcem v Avstriji. Da bodo koristili Nemcem in splošnosti, to je zavisno od tega, se li prevedo v druge jezike naše države.

Govor barona Walterskirchena bil je vzprijet navdušenim ploskom in klici, za tem pa je zavladal tak nemir, da se je moral zbor razpustiti.

Kakor smo že rekli, pozabiti se nikdar ne sme, da sta cba ta veleodlična govornika Nemca, in da ves njiju napor gre v prvej vrsti na to, pridobiti nemštvo v Avstriji prejšnjo politično pozicijo. Ker s silo ne gre, nasvetujejo se povolnejša, prijaznejša sredstva, da si se za Fischhofove kurije tudi ne moremo razgreti, kajti večina in manjina naj bi vsaksebi vsaka v jednej kuriji glasovali, in k veljavnemu sklepu treba večine v vsakej kuriji. To je kar na ravnost utopija, samo pod drugim imenom. Praktičen pomen bode govorom dra. Fischhofa in barona Walterskirchena pripisovati le tedaj, ko bosta imela že organizirano stranko za soboj. Zdaj pa je Walterskirchen po lastnej izjavi stranka sama za se, Fischhof pa je od leta 1848. do zdaj tako rekoč ležal v politični omari, kakor zelena prorkova zastava v Turčiji. A priznavati pa mora vsak, da imata oba jako dobro in resno voljo vplivati po-

mirljivo in konec storiti zdanjej razburjenosti in da, če se jima posreči sestaviti nameravano stranko, bomo še šestokrat bavili se s tema dvema možema kot voditeljema, kar bi bilo vsacemu tem ljubše, ker sta ta moža gotovo posebno simpatični prikazni in čista značaja.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 19. julija.

Kakor je včerajšnji naš telegram naznanil, izbran je civilnim adlatusom deželnega zapovednika v Bosni in Hercegovini baron Feodor Nikolić. Baron Nikolić porodil se je leta 1836 v Temešvaru, oče mu je eden največjih posestnikov v Banatu, mati pa hči srbskega kneza Miloša Obrenovića in sestra nesrečnega kneza Mihajla. Po žalostnem atentatu pri Topčideru podedovala je Nikolićeva rodbina vse veliko privatno imetje kneza Mihajla, in letni dohodki iz deleža, ki je prišel na barona Feodora Nikolića, znašajo 100.000 do 150.000 goldinarjev. To bližnje sorodstvo s kraljevo hišo srbsko, njegova srbska narodnost in grško-orientalska vera, a tudi visoka izobraženost barona Nikolića — vse to je gotovo odločevalo, da je postal civilni adlatus v zasedenih deželah. Svoje juridične študije dovršil je v Gradcu, služboval leta 1858 in 1859 pri c. kr. namestništvu v Temešvaru ter živel potem več let v Belgiji, na Francoskem in Angleškem, kjer je temeljito izpoznaval razmere in institucije zahodne Evrope. Zadnja leta pa je bil baron Feodor Nikolić vedno in stalno na Dunaji. V Sarajevo podal se bode najbrže koncem tega meseca, morda vkupe z ministrom pl. Kallayem, da takoj nastopi novo svojo službo. Z ozirom na možko dobo barona Nikolića in na njegovo preteklost, kakor tudi na rodne njegove zveze s srbskim kraljem pričakuje se, da je dobilo novo dostojanstvo v Bosni in Hercegovini tudi svojega moža.

Vnanje države.

Novi bolgarski minister notranjih poslov general Sobolev dovolil je, da sme v Sofiji izhajati jeden liberalen list. — Ministerski posvet v Sofiji sklenil je pod predsedstvom kneza Aleksandra, razpustiti žandarmerijski corps ter njega častnike kakor tudi druge članove uvrstiti kot dragonski corps pod vojaško upravo.

Turški sultan nij dal še odgovora na vzajemno noto **konference**. Ugibanja o tem odgovoru se različna, nekateri pravijo, da bo prevzel posredovanje v Egiptu, drugi trdijo, da ne. Čudna pa se nam zdi novica, ki jo prinaša „Wiener Abendpost“, češ da se poslanci v Carigradu nijso nič pripravili na to, če bi sultan odbil poziv in bi bilo po tem treba najti drugo pot do rešenja egiptovskega vprašanja. Kako dolgo se bo ta stvar še odlašala?

Iz Aleksandrije prišlo nij nič novega. Brzjavlja se od tam doli, da je zdaj v mestu mir, da so pogašeni ognji in da se vrača redno življenje

in mirna trgovina. Ustanovljeno je zopet mejnarodno sodišče in upravitvo pošte, iz bližnjih vasí dovažajo živež in sploh trudijo se angleški vojaki, da bi se zopet vselila red in uprava. Ali poudarjati je treba, da vlada mir le zdaj, in da velja tudi tukaj pregovor: Kdor meži, še ne spi. Pred Aleksandrijo stoji Arabi paša še vedno, poslušnih mu je veliko slepo udanih vojakov in drzovitih roparjev; zatorej pripetiti se zamore vsak hip, da planejo nad mesto in razdenejo, kar se še razdeja. V očigled tej nevarnosti poslala je zdaj angleška vlada novih čet Seymouru na pomoč, akoravno je bila poprej admiralu strogo prepovedala, zasesti Aleksandrijo kaj bolj močno, kot je ravno potreba za prvo silo. Predvčeranjim došlo je v pristanišče pred Aleksandrijo 4000 angleških mož z zapovednikom generalom Alisonom. Takoj stopili so na kopno, zasedli trdnjavi Gabari in Ramleh, sploh pa pridružili se Seymourovej straži, ki šteje 3000 pomoščakov. Zlaj so torej v Aleksandriji sami angleški vojaki in za prvi hip morali bodo sami odbijati napade Arabcev, kajti vojaki drugih vlastij pomaknili so se vsi nazaj na svoja brodovja. Mnogi listi trdijo, da bi angleška posadka opešala v boji z Arabci, in že prerokujejo Angliji, da doživi sramoto. Da se bode vnela vojna na suhem, je skoraj gotovo z ozirom na zdajnji položaj, na skrajno drznost Arabi paše in na fanatizem njegovih čet. Ali Anglija ne drži križem rok, njene vojne priprave so velikanske, tako najema celo privatne brodove za prevažanje čet, ki bodo gotovo številne, če je res, da vzame seboj 25.000 tornister in 40.000 vreč za kruh. Sploh vlada velika živahnost po vseh angleških orožarnah in mornarjem ponujajo se znatne vsote, da bi šli na vojne ladije.

Na **Irskem** neče biti konec grozodejstev. V Knockameare, v grofiji Clare, streljali so preteklo nedeljo na pastirja Doloughy-ja, ko se je vračal iz cerkve, ter hudo ranili ga. Toliko je imel še moči v sebi, da je pokazal zločinca, ki so ga takoj zaprli. Po tem je umrl. Pasel je usmrteni čredo posestnika Lyncha, ki nij bil priljubljen; ali ker nij pastir navzlic grožnjam hotel popustiti svojega gospečarja, maščevali so se zavrtniki nad njim.

Dopisi.

Iz Celja 18. julija [Izv. dop.] Dovolite, da se zaznamuje tudi jedenkrat kaj veselega o rabi slovenskega jezika pri c. kr. celskej odrednej sodnji.

Vse slovenske tožbe in uloge reševajo se in sicer tudi pod g. Lulebom v slovenskem jeziku, tudi ta osobno uže iz davna daje spisavati pri bagatelnih obravnava vseh govore slovenskih strank in slovenskih prič v slovenskem jeziku, in veselo je videti, kako vsi tiho in pazljivo poslušajo pri slovenskem narekovanju in kako lepo poučene prihajajo stranke k sodnji, ko iz tožbe in iz slovenskega odloka na tanko razvidijo, kaj nasprotnik od njih hoče in kako se imajo obnašati pri obravnavi.

Zepeljček izmota se v vežo in privede v izbo druhal našemljenih vaških fantov.

„Taki-le so le. Kaj ne, oče starešina, da lepših nij na sveti? Zdaj vina gori in mesa!“

„Počakaj godec! Moraš vender pokazati, kaj da znajo tvoji ljudje.“

„Kaj znajo? Prav nič ne znajo, oče starešina. Jest, piti in plesati. In če bi tega ne znali, ne bili bi tako postavni in lepi, kakor so. Hej ljudje, lačni ste in žejni. Pospraznite, pospraznite, kar je polnega po mizi!“

Zepeljček imel je ubogljive ljudi.

„Zdaj pa vaša obljuba, oče starešina. Vselej in povsod meri ženin vino takim ljudem. Bog te živi ženin! Glej, da se ti ne bode roka tresla in da bodeš pošteno odprl zatvornico tistemu velikemu trebušnjaku. Jeden pojde s tabo, da ti pomaga. Kdo pojde?“

Na to vprašanje pristopi sključen našemljenec, prikimuje z glavo in prosi z rokami.

„Res, ti si pravi. Na nosu se ti vidi, da veš, kaj je dobra mera vina. Ti, medved za vratmi, pa po meso v kuhinjo. Jaz pa mej tem zagodem in vi ljudje poberite, kar sedi podedovanega greha za mizo!“

Ženin odide v hram ob drugej strani veže, kjer je stal velik sod vina. Za njim stopa sključenec. Vrata za soboj pusti polu odprta in ko ženin s hrbtom proti njemu obrnen išče posode, s katero bi vlival vina v vedro, plane mu, kakor bi trenil, za

hrbet, vtakne mu od zadaj jedno roko visoko pod rameni in ga dvigne s silovito močjo ter stisne sebi na prsi, z drugo roko pa mu pod koleno povije nogi, pripogne mu s svojo glavo njegovo na prsi in zamaši usta z roko s katero je oklepal njegovi nogi. Predno še je mogel ženin v obrambo le zavpiti, bil je popolnem v oblasti našemljenca. Ta plane s svojim plenom v vežo, skoči skozi večna mala vrata in zdirja preko osamelega vrta v gozd, ki se je dvigoval za hišo. Visoko v gozdu še le se ustavi, spusti ženina na noge, obrne ga z obrazom proti sebi ter si raztrga šemo.

„Zdaj me poznaš. Ne tvoj nekdanji prijatelj, tvoj največji sovražnik sem. Dolgo sem te iskal, a skrival si se mi. Zdaj te imam, zapeljivec sestre moje!“

Bliskoma potegne nož in ga zadere prijatelju v prsi. A na jedenkrat strese se in spusti žrtev svojo. Skozi rahle oblake prisvetil je mesec.

Umirajoči obrne pogled v morilca, milo in proseče. France spusti se mu ihte na prsi.

Ko ga zopet pogleda v oči, bile so mrtve. Vzbudi se mu vest.

„Kaj si storil, kaj si storil!“

Z vasi gori se čujejo cvileči glasovi harmonik in vrisk plesalcev.

France pobegne in divja po gozdu sem in tja.

Gozdarju je ta večer nekoliko odleglo. Na postelji ležeč zre v strop in na obrazu bere se mu

srđ. Čez nekaj časa vstopi Tončika nesoč iz kuhinje čaja, kateri postavi na mizo.

Starec obrne se proti njej:

„Tončika, pojdi sem!“

Dekle uboga. Oče jo za trenotek pogleda, na jeziku mu je ostra beseda, a nakrat Tončika bolestno vikne in prime se za senci.

„Kaj ti je?“ vpraša jo hladno.

„Včasi zbode me tu v sencih tako ostro in zvrtil se mi v glavi.“

„Položi si mokro obvezo, in odleglo ti bode.“

Nastane molk. Bolnik zre v strop in čelo se mu zopet resno nagubi. Konečno izpregovori osorno:

„Zacestnikova Urša pravila mi je prej-le lepe reči. Tako daleč tedaj je moralo priti! Vse moje besede bile so zastoj. Kakor si postiljaš, tako bodeš ležala. Ljudje kazali bodo z zaničevanjem náte, zavrženo žensko, a za sramoto tvojo pri meni nij prostora...“

Tončika zakrije si obraz in obupno zajoka.

Starca posili kašelj in ne mogoč izustiti besede, dvigne se na postelji ter maha z velimi rokami proti hčeri. Kakor bi se je branil in velel jej, da naj ga zapusti. Kmalu poide mu moč in pade na blaznino nazaj.

Dekle vstane in pogleda očetu v oči, odpuščenja proseče.

„Oče!“ hotela je vzklikniti, a hipoma zbode jo zopet in zavrti se jej v glavi, da nezavestna pade očetu na prsi. Kakor v težkih sanjah čuje njegovo

Tudi so zdaj došle nove tiskovine za vsaki izmed navadnejših odlokov ter se tudi uže lepo porablajo; sploh, kar se rabe slovenskega jezika tiče, se zdaj nijmamo pritožiti; pri odrednej okrajnej sodnji, vsaj nijsmo tirjali, da mora z jednim dnevom vse biti upeljano, vsaj na pr. tudi g. pl. Zhuber in Schwentner tudi še diktujejo tu in tam slovenski zapisnik na primero pri zemljiščnih prodajah i. t. d. tako, da imamo tudi pričakovati, da bo sploh kmalu ukoreninilo se slovensko uradovanje, posebno pri zaslišavanji slovenskih prič.

Ker nam gotovo nij do tega, tam grajati, kjer to nij zaslužen, naj še opomnim, da ona notica v nekem nemškem časopisu, da gospodje sodniki pri celjskeji odrednej sodnji nijso zmožni slovenščine, nij pisana od tacega, ki pozna razmere.

Vsi ti trije gospodje znajo toliko slovenski, da prav lahko izhajajo s slovenskimi strankami v govoru in tudi v pisavi, in mi smemo čisto zadovoljni biti, če gospodje uradniki povsod pri uradih na Slovenskem znajo toliko slovenskega kakor ti trije, katerim pa gotovo tudi volje ne primanjkuje, popolniti nedostatke v znanji slovenskega jezika.

Domače stvari.

— (Potres na Vrhniki.) Piše se nam z Vrhnike: Imeli smo 17. t. m. Vrhnicanje najjst potresov. Najhujša bila sta ob 4 1/2 uri zjutraj in ob 8 1/2 uri dopoldne. Farna cerkev sv. Pavla, še bolj pa cerkev sinje-goriška poškodovani sta na oboku. Zvrnila sta se dva dimnika, skoraj vsaka hiša pa ima razpokline. Ljubljana, ki tu pri nas pride na več mestih na dan, prikazovala se je umazano-bela tu in tam, zopet drugje pa je prestala za nekaj časa, a potem udrla se čisto gosta in umazana. Velik strah napravil je potres delavcem v gozdu mej Vrhniko in Logatcem. Drevesa so se šibila, skale so pokale in kamenje jelo se je valiti po zemlji navzdol. Groza in zona spreletavala je delavce, da se nijso vedeli kam dejati. Cesta „Zornica“ počila je na petih krajih. Najbolj občutila so potres poslopja, ki so obrnena po dolinah proti Logatcu. Nezgodna se posebna nij zgodila, razen da je deklici zvrnil se kamen na glavo in jo vprasnil. — Denes v torek imeli smo tudi potrese, tri, a bolj lahke. (Da je po tem poročilu potres na Vrhniki bil posebno močan, da sta se skalili Ljubljana in Bistra, iz tega je videti, da uzrok predvčeranjih potresov tiči v onem gorovji, kjer se je najbrže odtrgal kos zemlje s silnimi temi učinki. Tudi po primerjevanji raznih poročil in intenzivnosti potresa sme se sklepati, da je uzrok potresu bilo velikan-

sko podzemsko pogreznenje v hribih mej Vrhniko in Cerknico. Uredn.)

— (Iz Dutovljan) se nam piše 17. t. m.: „Davi okolo 4 1/4 ure bil je tu močen potres, drugi ob 3/4 9 dopoldne.“

— (Požar.) Iz Motnika se nam piše 17. t. m.: Denes so na Malej Ravni pogoreli trije gospodarji. Pravijo, da je škode nad 2000 gold. Jednemu je samo na sadnem drevju, okolo hiše nasajenem, več nego 200 gold. škode. Govori se, da so otroci, ki so bili sami doma, zatrosili ogenj.

— (Iz savinjske doline) se nam piše: „Slov. Narod“ poroča v št. 158 o duhovniškeji skupščini v Ptuj dne 10. t. m., pri kateri je bil stavljen in sprejet predlog o rabi slovenskega jezika. Istega dne bila je konferenca v Braslovčah za to dekanovino. Razpravljalo se je slovenski ter je tudi v tem jeziku bil sestavljen zapisnik. Gosp. kaplan od sv. Pavla pri Bolski nasvetoval je tu uprave iste točke, katere so bile navedene tam, naj se sprejmo; in vsi skupščinarji odobravali so predlog, soglasno ga sprejeli ter priporočili ga na povoljno rešitev. Kaj pa po drugih dekanovinah labodske vladikovine? — Da nam priatelj izvolijo o tej stvari dotično naznaniti! — Potres, s precejšnjim ropotom čutili smo 17. dne t. m. nekaj sekund trajajoč ob 3/4 9. uri v jutro.

— („Hrvatske Vile“) 6. številka prinaša sliko Franja Krežme, „Jezus pred Pilatom“ po slavnej Munkacsy-jeveji sliki, podoba Kotora, Dragalja, Risna in Cerkvic, poletne noše (modna podoba), posebe pa še fotografični svetlotisek svatbe v Kani v Galileji po svetovno slavnem originalu Pavla Veronese-ja, vrhu tega pa še glasbeno prilogo, kompozicijo Kuhačev. Razen nadaljevanja romana „Primorci“ in Lukjanove novele „Može li se tako živiti“ je v tej številki začetek povesti Jaques Damour (Emil Zola), 4 pesni, popis slavnosti dvajsetletnice „Kola“, ocena knjig hrvatske Matice, životopis Krežme, popis Krivošij. Uredništvo in upravništvo „Hrvatske Vile“ je tudi v tej številki podalo čitateljem mnogo in lepega gradiva, posebno svetlotisek „Svatba v Kani“ je kaj dobro izpala.

Slovenski pešpolk št. 47.

Dne 25. t. m. obhaja naš domači, večinoma slovenski pešpolk št. 47 dvestoletnico svojega obstanka in sicer v vojaškem ostrogu v Brucku na Litavi. Slavno zgodovino ima za seboj, čast polku, ponos narodom, iz katerih je nabiral svoje junake, sijajen vzgled vojaških čednostij in požrtvovalne ljubezni do svetlega cesarja, do mile domovine in Av-

strije. V 259 bitkah in bojih, katerih se je udeležil ta polk, palo je okolo 30.000 mož. Njegovih junakov kosti trohne pred Dunajem, globoko doli na Ogerskem, pred Belim Gradom, po Nemčiji, Francoskem, Italijanskem in v tužnej Bosni. S prva na Českem ustanovljen, dobil je leta 1817 slovenske okroge štajerske odkazane v nabor novincev in je torej uže 65 let prav naš domač, slovensk polk. Slovenskih mater sinove izbirajo za ta slavni pešpolk, slovenščina velja kot priznani jezik polka, katerega se ima naučiti vsak častnik. In res ponosni smemo biti Slovenci na ta polk; kajti on slove pri vsej avstrijskeji armadi kot jeden najboljših, najizvrstnejših, v junaštvu in zvestobi, v kreposti in vztrajnosti, v spretnosti in urnosti, in to uže celih 200 let.

Toliko dobrih lastnostij dela tudi zgodovino tega polka jako zanimljivo, mično in izpodbudljivo. Mislimo torej svojim slovenskim čitateljem dobro ustreči, ako iz bogate zgodovine našega slavnega pešpolka št. 47 povzamemo nekoliko črtic:

Proti koncu 17. stoletja žugala je turška sila predreti glavni jez, kateri je do tiste dobe branil srednjo in zapadno Evropo groznega poplavljenja po krvoločnih azijskih divjakih. Vse dežele, vsi narodi na Balkanu stokali so uže pod turškim mečem, južna Rusija se jim je pokoravala, vsa Erdeljska in skoraj vsa Ogerska bila je v njihoveji oblasti. Z visokega gradu v Budimpešti plapolala je turška zastava v znamenje, da ondu stoluje turški paša. Tega so še podpirali ogerski vstaši, pod vodjem Tököljem, in francosk denar kralja Ludovika XIV. Primirje l. 1664 s Turkom skleneno na 20 let bližalo se je koncu. Novo primirje pa je odbil sultan. Ob jednom je cesarjev poslanik grof Caprara videl, kako vse mrgoli vojakov v Carigradu, kako jih vse polno vre proti Dunavu in Belem Gradu, sama znamenja, da se Turci pripravljajo na boj. In tako je tudi bilo v resnici. Turški sultan odpotoval je v Adrijanopol in dalje v Beli Grad. Naprej poslal pa je velikega vezirja. Kara-Mustafa bilo mu je ime. Ta gnal je 200.000 Turkov proti cesarskemu mestu Dunaju.

Cesarjeval je takrat Leopold I. Uvidevši strahovito nevarnost, prosi podpore, išče zaveznikov, pa jih ne najde. Samo bavarski in saksonski vojvoda in poljski kralj Jan Sobieski obljubijo pomoči in papež pošlje denarja. Na to zaukaže cesar mesto Dunaj utrditi in z nasipi obdati, vojaštvo pomnožiti in zlasti ustanoviti 6 novih regimentov. Mej temi regimenti bil je tudi naš.

Dne 24. januarja 1682 je cesar Leopold I. v posebnem pismu pooblastil barona Jurija Wallisa,

ječanje in kašelj in čuti, da jej skuša z rokami preložiti glavo. Bolnik dvigne se nekoliko, da bi oprostil se, a pade nazaj in silno zakašlja. Zopet prime hčer za glavo, hoteč pomagati si. Nakrat pa jo stisne z vso močjo sebi na prsi, pojemajoče zaječi . . . potem je vse tiho . . .

Nekaj ur pozneje odpró se vrata in noter stopijo — svatje iz vasi.

„Kje je Francè?“ vpraša starešina, ugledavši Tončiko, ležečo čez posteljo.

Nič odgovora.

Starešina približa se jej, prime jo za rameni ter vzdigne.

Tončika odpre oči in stekleno gleda svate.

Starešina ozre se gozdarju v obraz:

„Za božjo voljo, gozdar je mrtev!“

Rano v jutru zapeli so zvonovi s cerkvice na holmu. France begal je po hribu zdaj sem, zdaj tja. Ko začuje prve glasove, vzbudi se mu v prsih celo peklo.

„Morilec! morilec!“

Zvonovi peli so dalje in peli le: „morilec! morilec!“

Spusti se v tek po hribu navzgor, da bi prišel onkraj gore in ne čul več zvonjenja. Ko dospe blizu vrha, zvonovi vtihnijo. Po kratkem prenehanji oglasé se zopet. France postoji.

„Mojemu očetu!“

Zgrudi se in razjoka kakor otrok.

V gozdarjeveji kolibici ležal je na nizkem mrtvaškem odru gozdar, pregnen z belim prtom. Poleg brleče luči čepela je Zacestnikova Urša. Kropilcev nij bilo nikakih.

Proti večeru pride France. Vrže se očetu okolo vratu in tišči obraz na njegovo mrzlo lice.

Iz postelje začujejo se tihe besede.

„Sinoč so bili snubci tu. Saj vem, kaj da so hoteli. Pa jaz bila sem tako v zadregi . . . Kdaj neki pride on? Sinoč ga še nij bilo. Ah, saj je ravnokar prišel. Tam le je pri očetu. Lovro! moj Lovro!“

France se vzdrami in ozre. Sredi postelje dvignila se je sestra in klečé raztezala roki proti njemu. France obrne se v stran in si zakrije z rokami obraz.

„Zdaj me pa še poznati neče! O moj Bog!“

Vrata se zopet odpró in dva žandarma vstopita. Ko ja France zagleda, skoči k zidu, kjer je visela puška, sname jo in pritisne konec cevi sebi na prsi. Predno še sta bila žandarma pri njem, počilo je in Francè se zgrudi.

* * *

„Ej Zepeljček, kako pa je? Dolgo te uže nijsmo videli. Študiral si, študiral črno šolo, hé, hé, hé! Pa nikari ne bodi žalosten zato. Kaj tacega prigodi se lahko vsakemu. Vidiš, jaz sem lani tisto zgago sitno, kajzarjevega Pavla nekoliko otepel, ker je po noči vedno krivorepil in razgrajal krog moje hiše, pa so me priprli za nekaj dni. Nič ne

bodi žalosten, Zepeljček! Vsaj vemo vsi, da ti nijsi čisto nič kriv, da je oni Mrakovega z nožem. Ti si mislil, da ga bode samo nekoliko oštel, kakor ti je sam dejal. Kaj moreš zato, če je storil kaj drugega ž njim. Nič ne bodi žalosten, ne!“

Tako nagovori je nek vaščan godca, povračujočega se iz zapora domov. Prej vedno veseli Zepeljček ničesa ne odgovori in vbere pot v gozd — v ranjcega gozdarja kočo.

Našega vaščana sreča sosed njegov prihajajoč po poti.

„Zepeljček je prišel domov, pa ves žalosten je revež“, spregovori prvi.

„Vest, vest, Jurij! Gosposka zaprla ga je, ker je poslal z ženinom gozdarjevega Franceta, o katerem je lahko vedel, kaj da bode storil.“

„Pojdi, pojdi, Miha! Jaz pa in tudi vsi drugi tega ne verjamemo in vemo, da je Zepeljček nedolžen, da nij mislil takrat čisto nič slabega in da tudi vedel nij, kaj namerava gozdarjev. Vsaj je bil prej vedno dober in pošten.“

„Jaz tudi vem, da je nedolžen in pošten. Pa ravno, ker je pošten, pravi mu vest: „Če bi ga ti ne pustil z ženinom, ne bi se zgodilo, kar se je“. To ga grize. In tudi bode vzel blazno Tončiko in tistega malega črviča k sebi, kakor pravijo. Vest, vest, ga sili v to in on jo uboga. Mačka se gladi, kakor ji dlaka leži. No pa zdrav, Jurij!“

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.